

5. SKOLĒNU LASIŠANAS KOMPETENCE

5.1. Lasīšanas kompetences definīcija un tās līmeņi

Ko piecpadsmitgadīgi skolēni visā pasaulē zina un prot darīt kā lasītāji – vai viņi prot atrast sev nepieciešamos rakstītos tekstus, interpretēt un izmantot informāciju, to kritiski analizēt, balstoties uz savu personisko pieredzi un izpratni? Vai viņi lasa dažādu veidu tekstus dažādiem mērķiem un dažādos kontekstos intereses pēc vai kādu īpašu mērķu labad? PISA lasīšanas kompetences novērtēšanas uzdevums ir dot atbildes uz šiem un citiem jautājumiem.

Nemot vērā daudzpusīgos dzīves aspektus, kas saistīti ar lasīšanas kompetenci, kā arī PISA mērķi – novērtēt, cik labi izglītības sistēma sagatavo jauniešus dzīvei, – PISA ir izstrādāta un pilnveidota lasīšanas kompetences novērtēšanas koncepcija. PISA lasīšanas kompetences novērtēšanas mērķis ir precizēt situācijas, kad cilvēki lasa rakstītu tekstu dažādās formās, mērķus, izvēloties tekstus lasīšanai, – sākot no funkcionāliem un ierobežotiem, kā atsevišķas informācijas daļas atrašana, līdz plašākiem – lasīt, lai mācītos un izprastu, vai, citiem vārdiem sakot, darītu, domātu un būtu.

Lasīšanas kompetence ietver plašu kognitīvo prasmju loku – sākot ar rakstīta teksta atpazīšanu, zināšanām par vārdiem, gramatiku, valodas un teksta uzbūvi, līdz zināšanām par pasauli kopumā. Tā ietver arī metakognitīvās prasmes – darbā ar tekstu izmantot dažādas atbilstošas stratēģijas. PISA lasīšanas kompetenci raksturo kā aktīvu, mērķtiecīgu un funkcionālu lasīšanas izmantošanu dažādās situācijās un dažādiem mērķiem.

PISA lasīšanas kompetenci definē kā rakstītu tekstu izpratni, izmantošanu un izvērtēšanu, lai sasniegtu savus mērķus, pilnveidotu savas zināšanas un potenciālu un piedalītos sabiedrības dzīvē.

Lasīšanas kompetence ietver dažāda veida saistītu tekstu (piemēram, aprakstu, stāstījumu, interpretāciju, argumentāciju, instrukciju) un dažādi strukturētu dokumentu (piemēram, veidlapu, reklāmu, sludinājumu, tabulu, diagrammu) lasīšanu.

5.1. tabula. Lasīšanas kompetences līmeņi

Līmenis (zemākā punktu robeža)	Ko skolēns var paveikt
6. līmenis (698 punkti)	Izdarīt vairākus secinājumus, salīdzinājumus un pretstatījumus, kas vienlaikus ir detalizēti un precīzi. Demonstrēt pilnīgu un detalizētu izpratni par vienu vai vairākiem tekstiem, kas var ietvert arī integrētu informāciju no vairākiem tekstiem. Strādāt ar nepazīstamiem jēdzieniem svarīgas konkurējošas informācijas klātbūtnē un veidot vispārīgus spriedumus interpretācijām. Risinot reflektēšanas un izvērtēšanas aspekta uzdevumus, spēj kritiski novērtēt tekstu vai izteikt pieņēmumus par sarežģītu, nepazīstamu tekstu, izmantojot dažādus kritērijus, izmantojot savu pieredzi, veic precīzu analīzi un pievērš uzmanību pat neuzkrītošām teksta detaļām.
5. līmenis (626 punkti)	Atrast un sakārtot noteiktā secībā vai saistīt piedāvātajā tekstā atsevišķas informācijas daļas, no kurām dažas var arī nebūt atrodamas pamattekstā. Risinot reflektēšanas un izvērtēšanas aspekta uzdevumus, kritiski novērtēt tekstā ietverto informāciju vai izteikt pieņēmumus, balstoties uz konkrētām zināšanām. Gan reflektēšanas, gan interpretēšanas uzdevumos demonstrē pilnīgu un detalizētu nepazīstama teksta izpratni, saprot jēdzienus, kuri neatbilst skolēna pieredzei.
4. līmenis (553 punkti)	Atrast un noteiktā secībā sakārtot vai apvienot vairākas, dažādiem kritērijiem atbilstošas informācijas daļas. Atklāt teksta jēgu, izprotot valodas līdzekļu izmantojuma nianšes. Risinot interpretācijas uzdevumus, izprast un lietot nepazīstama konteksta jēdzienus. Reflektēšanas aspekta uzdevumos spēj izmantot zināšanas, lai izteiktu pieņēmumus un kritiski vērtētu tekstu. Precīzi izprot garu vai sarežģītu tekstu, kura saturs vai forma var būt nepazīstama.
3. līmenis (480 punkti)	Atrast un dažos gadījumos atpazīt saistību starp vairākām tekstā atrodamās informācijas daļām, kas atbilst dažādiem kritērijiem. Interpretācijas uzdevumos integrēt atsevišķas teksta daļas, lai noskaidrotu teksta galveno domu, izprastu saikni vai izskaidrotu vārdu vai frāžu nozīmi. Salīdzināt, pretstatīt vai klasificēt tekstā ietverto informāciju, ņemot vērā dažādus kritērijus. Nepieciešamā informācija var būt neievērojama, var būt daudz konkurējošās informācijas vai arī citu šķēršļu, piemēram, viedokļu, kas ir pretēji sagaidāmajam vai ir formulēti nolieguma veidā. Risinot reflektēšanas uzdevumus, salīdzināt, veidot sakarības, izskaidrot vai novērtēt kādu teksta komponentu, demonstrēt teksta detalizētu izpratni, izmantojot zināmu un ikdienas pieredzē gūtu vai arī mazāk zināmu informāciju.
2. līmenis (407 punkti)	Atrast vienu vai vairākus informatīvus faktus, kurus var izmantot secinājumiem un kuri atbilst dažādiem kritērijiem. Noteikt teksta galveno domu, izprast kopsakarības, izmantot vienkāršu klasifikāciju. Veidot izpratni par kādas teksta daļas saturu, ja nepieciešamā informācija nav ļoti nozīmīga un jāatrod vienkāršāki argumenti. Salīdzināt vai pretstatīt informāciju, balstoties uz kādu teksta elementu. Salīdzināt jau zināmo un tekstā ietverto jauno informāciju, atrast pastāvošās kopsakarības. Izskaidrot kādu teksta iezīmi, balstoties uz savu pieredzi un attieksmi pret apspriežamo problēmu.

Līmenis (zemākā punktu robeža)	Ko skolēns var paveikt
1.a līmenis (335 punkti)	Atrast vienu vai vairākas neatkarīgas, skaidri saprotamas informācijas daļas, noteikt galveno domu vai autora mērķi tekstā par zināmu tematu, veidot vienkāršas sakarības starp tekstā ietverto informāciju un ikdienas zināšanām, vispārzināmo. Nepieciešamā informācija tekstā ir skaidri izteikta, var būt arī nedaudz konkurējošas informācijas.
1.b līmenis (262 punkti)	Atrast vienu skaidri izprotamu un viegli ieraugāmu informācijas daļu īsā, vienkāršā tekstā ar pazīstamu saturu un formu, piemēram, stāstījumā vai vienkāršā sarakstā. Teksts parasti sniedz atbalstu lasītājam, piemēram, informācija atkārtojas, ir ietverti attēli vai vienkārši simboli, konkurējošas informācijas ir nedaudz. Interpretēšanas uzdevumos spēj veidot vienkāršas saites starp blakus esošām informācijas daļām.

Lasīšanas kompetence nozīmē ne tikai spēju uztvert virspusējo teksta nozīmi, bet arī spēju saprast un novērtēt autora prasmi, kā arī spēju izteikt savu viedokli par tekstu. Lasītājam jāsaprot teksta struktūra un žanrs, jāspēj

- sekot autora spriedumiem,
- salīdzināt un pretstatīt tekstā ietverto informāciju,
- izdarīt secinājumus,
- analizēt tekstā esošos pierādījumus saskaņā ar savu personisko viedokli,
- saskatīt un izprast ironiju, metaforas un humoru,
- saskatīt valodas lietojuma nianses,
- atpazīt teksta uzbūves veidus, kas kalpo lasītāju pārliecināšanai un ietekmēšanai,
- saistīt izlasīto ar savu pieredzi un zināšanām.

Skolēnu sasniegumus lasīšanas kompetencē var aplūkot divējādi – punktos un kompetences līmeņos. Punktos tiek lietota skala, kurā visu OECD valstu vidējie lasīšanas sasniegumi 2000. gada pētījumā bija 500 un standartnovirze 100. Ņemot vērā atsevišķo uzdevumu kognitīvo saturu un kompetences punktu skalu, lasīšanas kompetencei tika izdalīti septiņi līmeņi – augstākais ir sestais līmenis, zemākais – 1.b līmenis.

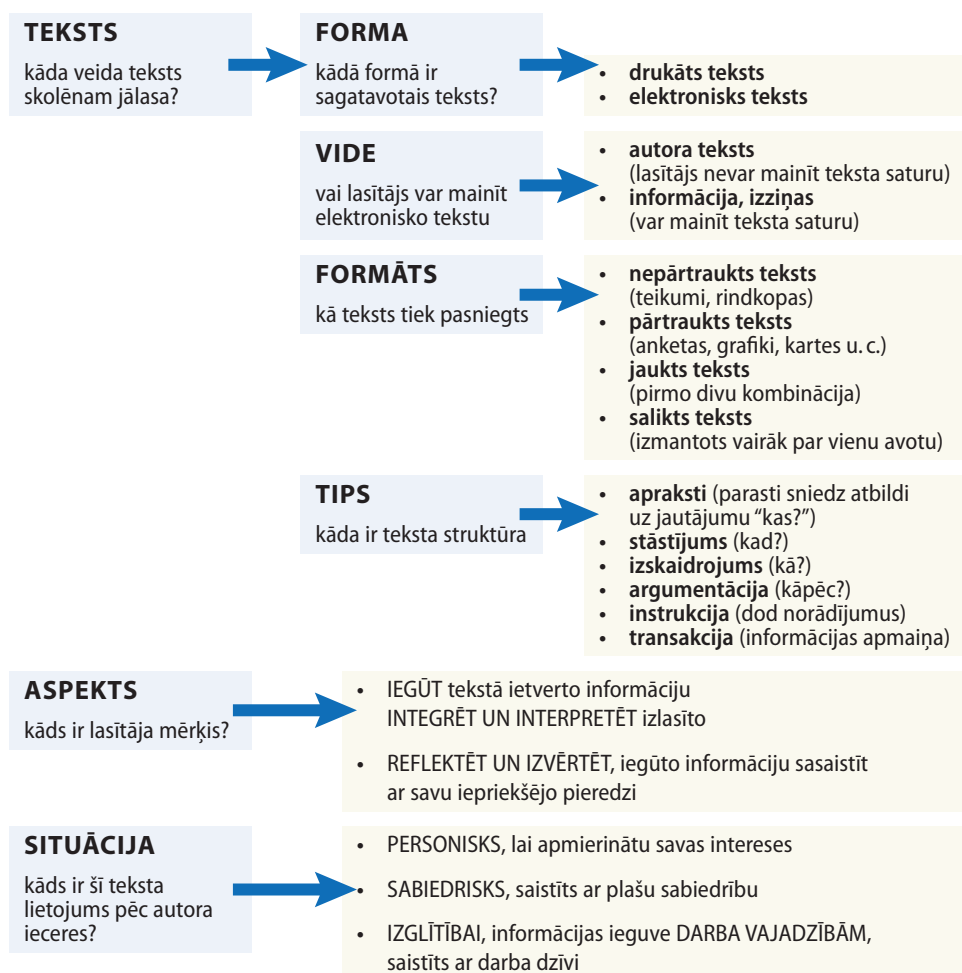
Lasīšanas kompetences līmeņu apraksts kombinētajā lasīšanas skalā redzams 5.1. tabulā.

5.2. PISA 2012 lasīšanas uzdevumu veidi

Lasīšanas kompetences novērtēšanas elementi

PISA lasīšanas uzdevumi veidoti, ievērojot trīs galvenos elementus (sk. 5.1. attēlu): tekstu, aspektu un situāciju.

Tekstu veidotāji izmantojuši visus šos elementus, lai sastādītu lasīšanas uzdevumus. Daži no šiem elementiem ir izmantoti par lasīšanas kompetences novērtēšanas skalu pamatu.

5.1. attēls. PISA lasīšanas uzdevumu galvenie elementi

Teksta raksturojums

PISA teksti ir klasificēti pēc formas, kādā tie ir sagatavoti, vides, kas nosaka, vai lasītājam ir iespējams mainīt konkrētā teksta varianta saturu (tikai elektroniskajiem tekstiem), pēc teksta formāta un tipa. Tā kā Latvijas skolēni pildīja tikai drukātos (papīra) testus, elektronisko tekstu vērtēšanas elementi sīkāk netiks aplūkoti.

PISA 2000 lasīšanas kompetences novērtēšanas rezultāti rādīja, ka bija valstis ar atšķirīgiem skolēnu vidējiem sasniegumiem atkarībā no teksta formāta – nepārtraukts vai pārtraukts teksts, kā arī zēnu un meiteņu vidējie sasniegumi bija mazāk atšķirīgi pārtraukto tekstu apakšskalā. Šie rezultāti un to ietekme uz izglītības politiku noteica izvēli arī PISA 2009 iekļaut teksta formāta apakšskalu.

Nepārtraukts teksts parasti sastāv no teikumiem, kas sakārtoti rindkopās. Tie var veidot tādas plašākas struktūras kā sadaļa, nodaļa vai grāmata. Nepārtraukta teksta piemēri ir raksts avīzē, eseja, stāsts, ziņojums un vēstule.

Pārtraukts teksts gan pēc struktūras, gan pēc lasīšanas veida atšķiras no nepārtraukta teksta. Nepārtraukta teksta mazākā vienība ir teikums, taču pārtraukts teksts sastāv no vairākiem sarakstiem. Daži no tiem var būt vienkārši, citi vienkāršu sarakstu kombinācijas. Pārtraukts teksts ir saraksts, tabula, grafiks, diagramma, instrukcija, katalogs, karte u. c.

Gan nepārtraukta, gan pārtraukta teksta lasīšanai nepieciešamas zināšanas par attiecīgā teksta struktūru un funkcijām un atšķirīga lasīšanas stratēģija. Ikdienā lasītājam bieži vien jāizmanto gan zināšanas, gan stratēģijas, lai integrētu dažāda formāta tekstā iekļauto informāciju. Lai pārbaudītu šīs lasītāja prasmes, testā tika iekļauti arī jaukta un salikta formāta teksti.

Jaukta formāta teksts tiek definēts kā nepārtraukta un pārtraukta teksta elementu savienojums. Lai veidotu labu jaukta formāta tekstu (piemēram, prozas teksts ar tabulu vai grafiku), komponentiem jābūt savstarpēji atbilstošiem un saistītiem vietējā un globālā līmenī. Jaukta formāta teksti ir uzziņu literatūra, raksts žurnālā, pārskats un ziņojums, kur autors ir izmantojis dažādus datu attēlošanas veidus.

Saliktu tekstu veido vairāki patstāvīgi teksta fragmenti, kas saturiski var būt saistīti vai nesaistīti, tie var papildināt cits citu vai gluži otrādi – būt pretrunā ar citiem teksta fragmentiem. Atsevišķajiem teksta fragmentiem var būt gan nepārtraukta, gan pārtraukta teksta formāts.

Teksta tips

Visi PISA izmantotie teksti tiek klasificēti arī pēc teksta tipa, ko nosaka teksta mērķis. Teksta tips netiek uzskatīts par mainīgo, kas varētu ietekmēt uzdevuma

grūtības pakāpi. Testos iekļautajos lasīšanas uzdevumos kopumā ir izmantoti seši dažādi teksta tipi:

- apraksts – raksturo objektu īpašības telpā un parasti sniedz atbildi uz jautājumu “kas?”, piemēram, kādas vietas attēlojums ceļojuma dienasgrāmatā, preču piedāvājums katalogā, lietošanas pamācība u. c.;
- stāstījums – raksturo objektu īpašības laikā un parasti sniedz atbildi uz jautājumu “kad” vai “kāda secībā?”, šāda teksta piemērs ir romāns, īsais stāsts, luga, biogrāfija, jaunākās ziņas laikrakstos u. c.;
- izskaidrojums – sniedz informāciju par dažādiem vienkāršiem vai saliktiem jēdzieniem vai elementiem, kuros šos jēdzienus un to savstarpējās sakarības var analizēt, un parasti sniedz atbildi uz jautājumu “kā?”, piemēram, eseja, kopsavilkums, iztirzājums, kādas parādības attīstības tendenču grafiks, sanāksmes protokols, enciklopēdija u. c.;
- argumentācija – parāda savstarpējo saiti starp dažādiem jēdzieniem vai ierosinājumiem, parasti sniedz atbildi uz jautājumu “kāpēc?”, piemēram, komentārs, zinātnisks pamatojums, vēstule, plakāts, reklāma u. c.;
- instrukcija – sniedz norādījumus par to, kas jā dara, lai veiksmīgi izpildītu konkrētu uzdevumu, piemēram, likums, noteikumi, statūti, recepte u. c.;
- transakcija – informācijas apmaiņa mijiedarbībā ar lasītāju, piemēram, vēstule, ielūgums, aptauja, intervija u. c.

Lasīšanas uzdevumu iedalījums pēc skolēna atbildes tipa

Teksta aspekts ir otrs nozīmīgākais PISA lasīšanas uzdevumu sastādīšanas elements, kas dod iespēju novērtēt skolēna prasmes lietot dažādas stratēģijas un metodes, noteikt mērķus, strādājot ar tekstu. Lasīšanas uzdevumos ir izmantoti trīs aspekti, kas ir arī lasīšanas kompetences novērtēšanas apakšskalu pamats:

- informācijas iegūšana,
- informācijas integrēšana un interpretēšana,
- informācijas reflektēšana un izvērtēšana.

Gan drukātie, gan elektroniskie informācijas iegūšanas aspekta uzdevumu teksti ir saistīti ar prasmēm atrast, atlasīt un uzkrāt informāciju. Ikdienas dzīvē lasītājam bieži vien ir nepieciešama konkrēta informācija, piemēram, jāatrod tālruņa numurs, jāpārbauda vilciena vai autobusa atiešanas laiks vai arī jānoskaidro konkrēti fakti, lai pierādītu vai noliegtu kādu pieņēmumu. Dažreiz, ja vajadzīgā informācija ir tieši un nepārprotami norādīta tekstā, to atrast ir relatīvi vienkārši. Tomēr informācijas iegūšanas aspekta uzdevumi ne vienmēr ir viegli, dažreiz var būt jāsameklē vairāk par vienu informācijas vienību vai arī nepieciešamas zināšanas par teksta struktūru un funkcijām. Lasot drukātus tekstus, lasītājam, lai atrastu teksta daļu, kas satur meklēto

informāciju, var rasties nepieciešamība izmantot navigācijas rīkus, piemēram, virsrakstus, attēlu parakstus vai tabulas.

Integrēšanas un interpretēšanas aspekta uzdevumi ir saistīti ar sākotnējās teksta izpratnes paplašināšanu. Lai integrētu tekstu, lasītājam jāizprot savstarpējās sakarības starp dažādām teksta daļām. Šīs sakarības var ietvert problēmu risināšanu, cēloņus un sekas, ekvivalenci vai pretstatus. Lai veiktu šo uzdevumu, lasītājam jānoteic, kāda ir šī sakarība. Tā var būt viegli saskatāma, ja, piemēram, ir teikts, ka “Y cēlonis ir X”, vai arī lasītājam jāizdara savi secinājumi. Teksta daļas, kas var būt savstarpēji saistītas, var atrasties blakus, dažādās teksta nodaļās vai pat dažādos tekstos. Interpretācija ir saistīta ar kaut kā iepriekš nenoteikta izpratni. Tā var būt saistīta arī ar sarežģītāku sakarību pazīšanu vai arī ar nepieciešamību izdarīt secinājumus par frāzē vai teikumā saskatītajām asociācijām.

Reflektēšanas un izvērtēšanas uzdevumi ir saistīti ar zināšanām, idejām un vērtībām ārpus teksta. Vērtējot tekstu un reflektējot par to, lasītājs veido spriedumu par tekstu un saista izlasīto ar savu iepriekšējo pieredzi vai zināšanām par apkārtnējo pasauli. Reflektējot un vērtējot teksta saturu, lasītājam jāizmanto arī no citiem avotiem iegūtās zināšanas, jāattīsta izpratne par to, kas tekstā ir pateikts tieši un kas netieši, turklāt, izmantojot zināšanas par tekstu struktūru, dažādiem tekstu veidiem un stiliem, objektīvi jānovērtē to kvalitāte un piemērotība.

Iepriekš definētie trīs aspekti ir samērā plaši, un tie nav jāuztver kā pilnīgi atsevišķi un savstarpēji neatkarīgi, bet gan savstarpēji saistīti un savstarpēji atkarīgi. No kognitīvā viedokļa tos var uzskatīt par daļēji hierarhiskiem: nav iespējams integrēt vai interpretēt informāciju, ja tā nav iepriekš iegūta, un nav iespējams reflektēt par informāciju vai to novērtēt, ja nevar tai piekļūt un to dažādi interpretēt. Katrā PISA uzdevumā tomēr ir paredzēts uzsvērt vienu vai otru aspektu, un katram lasīšanas uzdevumam atbilstošā aspekta klasifikāciju nosaka uzdevuma mērķis.

Lasīšanas situācijas

PISA ietvaros izšķir četras lasīšanas situācijas:

- lasīšana personiskiem mērķiem,
- lasīšana sabiedriskam mērķim,
- lasīšana izglītībai,
- lasīšana darba vajadzībām.

Situācijas tiek izmantotas, lai izvēlētos tekstus un lasīšanas uzdevumu saistību ar kontekstu un teksta autora iecerēto mērķi. Izvēloties tekstus dažādām lasīšanas situācijām, tiek panākts maksimāli daudzveidīgs testā iekļauto lasīšanas uzdevumu saturs. Lasīšanas situācijas var uztvert kā tekstu vispārēju kategorizāciju, kas balstās uz to iedomātu lietojumu. PISA lasīšanas situāciju definīcijas nebalstās vienkārši uz vietu,

kur notiek lasīšana. Piemēram, mācību grāmatas (lasīšana, lai izglītos) tiek lasītas gan skolā, gan mājās, un to lasīšanas process un mērķis šajās divās vidēs maz atšķiras, savukārt literārie teksti, kurus lasa arī skolā, tiek lasīti personiskām vajadzībām.

Lasīšana personiskiem mērķiem ir saistīta ar tekstiem, kas paredzēti indivīda personisko, praktisko un intelektuālo interešu apmierināšanai, kā arī ar lasīšanu, lai uzturētu vai attīstītu personiskās saiknes ar citiem cilvēkiem, piemēram, personiskās vēstules. Lasīšana personiskiem mērķiem ir saistīta arī ar daiļliteratūras, biogrāfiju un informatīvo rakstu lasīšanu zinātkāres apmierināšanai un atpūtai.

Lasīšana sabiedriskam mērķim tiek īstenota, lai piedalītos plašākas sabiedrības aktivitātēs. Tā ietver arī oficiālu dokumentu un informatīvu ziņojumu (par aktuāliem notikumiem) lasīšanu. Šie teksti bieži asociējas ar vairāk vai mazāk anonīmiem kontaktiem.

Lasīšana izglītībai vai lasīšana, lai mācītos, ir cieši saistīta ar tekstiem, kuru mērķis ir mācīšanās. Mācību grāmatas ir tipisks šādu tekstu piemērs. Lasīšana izglītībai parasti ir saistīta ar informācijas apguvi kā daļu no lielāka uzdevuma. Šajā situācijā lasāmo materiālu skolēns neizvēlas pats, to nosaka skolotājs.

Lasīšana darba vajadzībām vai lasīšana, lai kaut ko darītu, ir saistīta ar tekstiem, kas asociējas ar darba vietu vai kādu tūlītēju uzdevumu. Šādi teksti var palīdzēt lasītājam darba meklējumos, piemēram, lasot sludinājumus laikrakstos.

Lasīšanas uzdevumu veidi

PISA 2009 testos iekļauti lasīšanas uzdevumi, kas izstrādāti, ievērojot visus iepriekš aprakstītos elementus: tekstu, aspektu un situāciju. Katrs testa uzdevums ir īpašs ar savu saturu, noteikto prasmju un zināšanu jomu. Uzdevuma saturs atklāts rosinošā materiālā, kas parasti ir kāda teksta fragments. Teksts var ietvert arī tabulas, diagrammas, fotogrāfijas, shēmas. Katram šādam uzdevumam ir vairāki jautājumi (kopā 131 uzdevums), un, lai atbildētu uz tiem, skolēniem jāizmanto attiecīgās zināšanas un prasmes.

Līdzīgi iepriekšējiem PISA cikliem, arī PISA 2009 izmantoti dažādi lasīšanas uzdevumu veidi:

- brīvo atbilžu uzdevumi – skolēnam jāieraksta atbilde un jāparāda vai jāizskaidro uzdevuma risinājuma vai pierādījuma gaita;
- īso atbilžu uzdevumi – skolēnam jāieraksta atbilde (parasti skaitlis vai vārds) bez paskaidrojuma;
- atbilžu izvēles uzdevumi – skolēnam jāizvēlas pareizā atbilde no piedāvātajiem atbilžu variantiem;
- kompleksie atbilžu izvēles uzdevumi – skolēnam jāizvēlas pareizā atbilde no atbilžu variantiem, kuri piedāvāti vairākiem uzdevuma jautājumiem.

Nemainīgais testa dizains (pēc šāda principa tika veidotas testa brošūras arī iepriekšējos PISA ciklos) dod iespēju veidot vienu lasīšanas kompetences skalu, kurā katram uzdevumam ir piekārtots kāds skalas punkts, kas norāda uzdevuma grūtības pakāpi punktos, un noteikts punkts uz šīs skalas atbilst arī katra skolēna sasniegumiem, kas raksturo skolēna lasīšanas sasniegumu vērtējumu.

Testa uzdevumu relatīvā grūtības pakāpe tiek aprēķināta, ievērojot to testa pildītāju proporciju, kas šo uzdevumu atrisinājuši pareizi. Skolēna individuālais kompetences līmenis atsevišķā testā tiek aprēķināts, ievērojot pareizi atrisināto uzdevumu skaita proporciju. Vienotā nepārtrauktā skala parāda savstarpējās sakarības starp uzdevuma grūtības pakāpi un skolēna sasniegumiem punktos. Veidojot skalu, kas attēlo katra uzdevuma grūtības pakāpi, ir iespējams katram uzdevumam norādīt arī tam atbilstošo kompetences līmeni. Savukārt, norādot katra skolēna sasniegumus šajā pašā skalā, ir iespējams aprakstīt skolēna sasniegto lasīšanas kompetences līmeni.

5.3. PISA 2012 lasīšanas uzdevumu piemēri

GALAMĒRĶIS BUENOSAIRESA

Tā trīs pasta lidmašīnas no Patagonijas, Čīles un Paragvajai atgriezās no dienvidiem, rietumiem un ziemeļiem uz Buenosairesu. Tur gaidīja to kravu, lai ap pusnakti varētu izlidot lidmašīna uz Eiropu.

Trīs piloti, katrs aiz sava smagai liellaivai līdzīgā motora pārsega, pazuduši naktī, ļāvās lidojuma pārdomām un, tuvodamies milzīgajai pilsētai, lēnām laidās lejā no negaisa vai mierīgajām debesīm, kā dīvaini zemnieki nokāpj no saviem kalniem.

Rivjērs, visa gaisa sakaru tīkla priekšnieks, staigāja šurp un turp pa Buenosairesas lidlauka skrejceļu. Viņš bija kluss, jo līdz triju lidmašīnu ierašanās brīdim šī diena viņam joprojām palika draudīga. Minūti pēc minūtes, ar katru pienākušo telegrammu, Rivjērs apzinājās, ka viņš kaut ko izrauj no likteņa rokām, liek sarukt nezināmajam un izvelk savas ekipāžas no nakts dziļumiem krastā.

Kāds strādnieks nodeva Rivjēram radiogrammu:

Čīles kurjers signalizē, ka pamanījis Buenosairesas gaismas.

Labi.

Drīz Rivjērs izdzirdēs šo lidmašīnu: nakts vienu jau atdos, gluži kā jūra, kas, pilna paisumu, bēgumu un noslēpumu, izmet liedagā dārgumu, ko tik ilgi auklējusi. Un vēlāk viņš atgūs abas pārējās lidmašīnas.

Tad šī diena būs galā. Nogurušie apkalpes vīri ies gulēt, viņus aizvietos komandas ar

jauniem spēkiem. Bet Rivjēram nebūs atpūtas: kurjers no Eiropas savukārt sagādās jaunus uztraukumus. Tā būs vienmēr. Vienmēr.

Antoine de Saint-Exupéry. Vol de Nuit. © Éditions Gallimard.

Teksts “Galamērķis Buenosairesā” iepriekšējā lappusē ir 1931. gadā sarakstīta romāna fragments. Romāns balstīts autora, Dienvidamerikas pasta lidmašīnas pilota pieredzē.

Izmantojiet šo tekstu, lai atbildētu uz sekojošiem jautājumiem.

1. jautājums

Kurā diennakts brīdī notiek šis stāstījums? Izmantojiet tekstu, lai pamatotu savu atbildi.

.....
.....

2. jautājums

Kā Rivjērs uztver savu darbu? Izmantojiet tekstu, lai pamatotu savu atbildi.

.....
.....

3. jautājums

“Galamērķis Buenosairesā” sarakstīts 1931. gadā. Vai jums šķiet, ka Rivjēram būtu līdzīgi uztraukumi arī šodien? Pamatojiet savu atbildi.

.....
.....

4. jautājums

Kas notiek ar teksta galveno varoni?

- A. Viņam ir nepatīkams pārsteigums.
- B. Viņš nolemj mainīt darbu.
- C. Viņš gaida, ka kaut kas notiks.
- D. Viņš mācās ieklausīties citos.

5. jautājums

Kas, spriežot pēc priekšpēdējās rindkopas (“Drīz...”), līdzīgs naktij un jūrai?

- A. Abas slēpj to, kas tajās atrodas.
- B. Abas ir trokšņainas.
- C. Abas savaldījis cilvēks.
- D. Abas ir bīstamas cilvēkam.
- E. Abas ir klusas.

6. jautājums

Kurš no sekojošiem vārdu pāriem vislabāk apraksta garstāvokli, kādā ir Rivjērs šajā tekstā?

- A. Panikā un izmisis.
- B. Uzbudināts un nepacietīgs.
- C. Nikns un vīlies.
- D. Noguris un nomākts.
- E. Mierīgs un pašapzinīgs.

Uzdevuma vērtēšana

1. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Izmantot vienu vai vairākas teksta atsauces, lai noteiktu, kad notiek stāsta darbība.

Pareiza atbilde: lidojumi notiek naktī vai vakarā (bet ne pusnaktī, ne pēc pusnakts) UN paskaidrojums, pareizi atsaucoties uz tekstā atrodamo informāciju. Teksts var būt pārfrāzēts vai citēts precīzi.

- naktī, jo saka “apmaldījušies naktī”
- vakarā; viņš gaida viņu ierašanos, lai Eiropas lidmašīna varētu izlidot ap pusnakti
- tā bija nakts, jo “nakts vienu jau atdos”
- pirms pusnakts, jo pusnaktī jāizlido Eiropas lidmašīnai
- starp astoņiem vakarā un pusnakti. Mēs zinām, ka ir tumšs, bet vēl nav pusnakts. Tad citai lidmašīnai jāpaceļas

Daļēji pareiza atbilde: lidojumi notiek naktī vai vakarā (bet ne pusnaktī, ne pēc pusnakts), bet nav izmantoti teksta elementi, lai pamatotu savu atbildi:

- naktī
- Nepareiza atbilde:** lidojumi notiek pusnaktī vai pēc pusnakts:

- “Lai pusnaktī varētu izlidot.” [Nepiemērots teksta citāts]
- “Ap pusnakti.” [Nepiemērots teksta citāts]
- pēc pusnakts

Nepietiekama vai neskaidra atbilde.

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai

nepiemērota atbilde:

- no rīta
- pēcpusdienā
- dienas laikā
- plkst. 21.00 [vai jebkurā citā precīzā laikā]

2. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Izmantot tekstā sniegto informāciju, lai atbalstītu savu viedokli.

Pareiza atbilde: aprakstīts veids, kā Rivjērs uztver savu darbu, atsaucoties uz stresu, izturību, pārslodzes vai atbildības sajūtu, UN sniegts paskaidrojums, kas atsaucas uz atbilstošu teksta rindkopu. Var būt atsauce uz tekstu vispārīgi, pārfrāzēts teksts vai citēts precīzi. Citātam jāsaucas ar minētajām emocijām:

- tas iet pāri viņa spēkiem, viņš saprot, ka nekad neatpūtīsies
- viņš ir nomākts: “Šī diena viņam joprojām palika draudīga.”
- viņš ir rūpju nomākts. Viņš uztraucas visu dienu par šīm trijām lidmašīnām, un pēc tam viņam jāuztraucas vēl par Eiropas lidmašīnu!
- viņš ir samierinājies ar likteni. Pēdējais “vienmēr” mums atklāj, ka viņš domā, ka lietas nekad nemainīsies
- viņš pilnībā nododas savam darbam. Viņam neizdodas atslābināties, iekams ir pārliecināts, ka visi ir sveiki un veseli [atsaucas uz tekstu vispārīgi]

Daļēji pareiza atbilde: aprakstīts veids, kā Rivjērs uztver savu darbu, atsaucoties uz stresu, izturību, pārslodzes vai atbildības sajūtu, nesniedzot paskaidrojumu saistībā ar tekstu:

- viņš jūtas patiešām atbildīgs par to, kas notiek
- viņš ir stresā

Nepareiza atbilde: nepietiekama vai neskaidra atbilde.

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai nepiemērota atbilde:

- viņš mīl savu darbu, jo var kontrolēt daudzas lietas [nav pamatojuma tekstā]
- viņš uzskata, ka tas ir forši, jo var vērot lidmašīnas [nav pamatojuma tekstā]

3. jautājums

Jautājuma mērķis: pārdomāt un novērtēt – pārdomāt teksta saturu un to novērtēt. Izvirzīt hipotēzi par ietekmi uz personāžu, kas var rasties, mainot stāsta kontekstu.

Pareiza atbilde: “Jā” VAI “Nē” (arī netiešā veidā), apstākļu salīdzinājums laikmetīgos vārdos UN savas atbildes pamatojums. Šis salīdzinājums var balstīties uz tādiem materiāliem aspektiem kā tehnikas progress, drošības uzlabojumi VAI uz psiholoģiskiem aspektiem, kā nemiers un satraukums. Atbildei jāliecina par pareizu teksta uztveri:

- mūsdienās piloti (lidmašīnas) ir aprikoti ar ļoti izsmalcinātiem orientēšanās rīkiem, kas atrisina tehniskas grūtības, kad ir slikti laika apstākļi
- nē, tagad lidmašīnas ir aprikotas ar radariem un autopilota sistēmām, kas var palīdzēt pilotiem izkļūt no bīstamām situācijām
- jā, lidot ar lidmašīnu joprojām ir bīstami, kā ceļot ar jebkuru citu transporta līdzekli. Negadījuma risku vai motora bojājumu nekad nevar izslēgt

- tagad jaunās tehnoloģijas un tehnikas progress ir vērā ņemami kā uz zemes, tā aparātos
- jā, vienmēr pastāv negadījuma risks
- nē, agrāk nebija teroristu uzbrukuma briesmu

Nepareiza atbilde: nepietiekama vai neskaidra atbilde:

- nē, šodien bailes vairs nav tādas pašas
- jā, ir noticis diezgan labs progress
- zināmā mērā jā, bet mūsdienu kontekstā [neskaidri]
- ar gadiem cilvēki to būtu mainījuši [neskaidri]

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai nepiemērota atbilde:

- nē, tagad vairs naktīs neceļo [nepareizi, tā mūsdienu pasaulē nenotiek]
- nē, jo šodien piloti ir daudz labāk apmācīti [nepiemērota atbilde]
- nē, Rivjērs ir tiešām apmierināts ar savu darbu, bet tagad jābaidās no teroristiem [slikta teksta izpratne]

4. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – izprast teksta vispārējo jēgu. Noteikt galveno darbību stāstītā tekstā.

Pareizā atbilde: C

5. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Izprast salīdzinājuma mērķi metaforā.

Pareizā atbilde: A

6. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Noteikt noskaņojumu, kādā ir stāsta personāžs.

Pareizā atbilde: D

PĀRGĀJIENS ĀFRIKĀ

Pārgājiens Drakensbergas ziemeļos:
Dienvīdāfrika / Lesoto

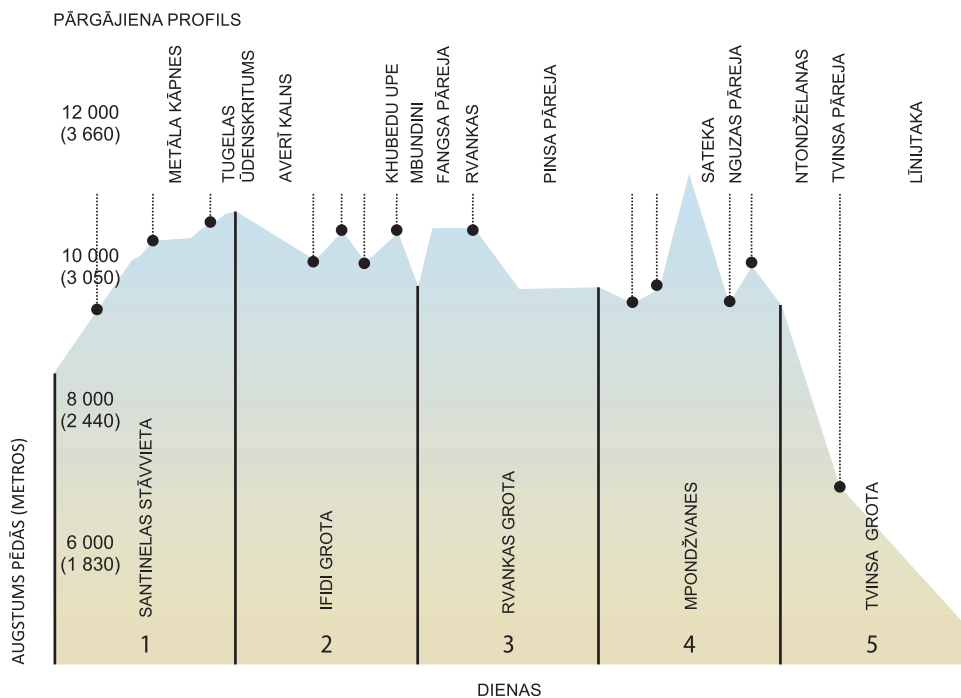
Informācija/Apraksts

- Šajā Drakensbergas ziemeļu pārgājienā ietilpst Drakensbergas Ziemeļu kraujas šķērsošana lielā augstumā. Maršruts, apmēram 40 jūdzes (65 km), ir uz robežas starp Dienvīdāfriku un Lesoto un prasa 5 dienas neatslābstošas piepūles. Pārgājienā netrūkst neaizmirstamu mirkļu, sevišķi elpu aizraujošais skats visapkārt no Amfiteātra līdz pat Velna Zobam, kad dosieties Metāla Kāpņu virzienā, un saullēkts pie Mpondžvanes, kas ir to vērts, lai celtos ļoti agri.
- Izbraukšanas vieta: Santinelas stāvvieta Karaliskajā Natālas Nacionālajā parkā.
- Ierašanās vieta: viesnīca Katedrāles smaile.
- Grūtības un augstums: vairāku dienu pārgājiens augstu kalnos, vienā no visnomaļākajiem Drakensbergas masīva reģioniem. Virzīšanās uz priekšu var būt diezgan sarežģīta, un dienas – garas. Jāpiemīt labai orientēšanās spējai, lai varētu veikt pārgājieni pilnīgā drošībā.

Labvēlīgie periodi un sezonālās variācijas

- Pārgājienam ieteicamie mēneši: aprīlis, maijs, jūnijs vai septembris, oktobris, novembris.
- Klimats: vasaras Drakensbergā var būt ļoti karstas un mitras. Ziemas ir daudz sausākas, bet vienmēr pastāv nokrišņu risks, bieži sniega veidā lielā augstumā. Pavasarī un rudenī temperatūras ir ideālas (starp 60°F/15°C un 70°F/20°C) dienā, bet naktīs tās bieži nokrītas līdz sasalšanas punktam.

Temperatūras un nokrišņi												
Maksimālā temperatūra dienā (vidēji)												
(°F)	72	70	70	66	63	60	60	63	66	68	70	70
(°C)	22	21	21	19	17	15	15	17	19	20	21	21
Minimālā temperatūra dienā (vidēji)												
(°F)	55	55	54	48	46	41	41	43	46	48	52	54
(°C)	13	13	12	9	8	5	5	6	8	9	11	12
Mēneša nokrišņi (vidēji)												
(Collas)	9,3	8,5	7,7	3,1	1,1	0,6	0,5	1,3	2,4	4,0	6,5	7,9
(Milimetri)	237	216	196	78	29	14	12	33	62	101	165	201
	JAN	FEB	MAR	APR	MAI	JŪN	JŪL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC

Teksts “Pārgājiens Āfrikā” augstāk un iepriekšējā lappusē ir fragments no grāmatas “Klasiskie pārgājienu”.

Izmantojiet šo tekstu, lai atbildētu uz sekojošiem jautājumiem.

1. jautājums

Kādu iespaidu kopumā teksts rada par šo pārgājienu?

- A. Vidējas grūtības; labāk to darīt vasarā.
- B. Vidējas grūtības; kalnu un līdzenumu mija.
- C. Grūts; prasa labu sagatavošanos.
- D. Sevišķi grūts; prasa labu kalnos kāpšanas prasmi.

2. jautājums

Kādā augstumā atrodas Santinela stāvvietā? Sniedziet atbildi pēdās, pēc tam metros.

..... pēdas.

..... metri.

3. jautājums

Iedomājieties, ka jūs gatavojaties veikt tekstā aprakstīto pārgājienu.

Kuru no sekojošiem mēnešiem jūs izvēlētos, lai veiktu šo pārgājienu?

Apvelciet “Aprīlis”, “Jūnijs” vai “Septembris” un izmantojiet informāciju no tabulas, lai pamatotu savu atbildi.

Aprīlis

Jūnijs

Septembris

.....
.....

4. jautājums

Kur jūs, spriežot pēc dotās informācijas, pavadītu nakti pēc otrās pārgājiena dienas?

- A. Santinela stāvvietā.
- B. Ifidi grotā.
- C. Rvankas grotā.
- D. Mpondžvanas grotā.
- E. Tvinsa grotā.
- F. Viesnīcā Katedrāles smaile.

5. jautājums

Kura, pēc jūsu domām, būs visgrūtākā pārgājiena diena? Izmantojiet doto informāciju, lai pamatotu savu atbildi.

.....
.....

6. jautājums

Kuras pārgājiena dienas rītā jūs varēsiet redzēt aprakstā pieminēto saulrietu?

- A. Pirmajā dienā.
- B. Otrajā dienā.
- C. Trešajā dienā.
- D. Ceturtajā dienā.
- E. Piektajā dienā.

Uzdevuma vērtēšana

1. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Atpazīt galveno ideju jaukta tipa aprakstošā tekstā.

Pareizā atbilde: C

2. jautājums

Jautājuma mērķis: uztvert un izkristalizēt informāciju. Izkristalizēt grafikā ietvertu tieši izklāstītu informāciju.

Pareiza atbilde: 8000 (pēdas) UN 2440 (metri).

Nepareiza atbilde: citas atbildes:

- 8000 metri, 2440 pēdas
- 6000 metri, 1830 pēdas

3. jautājums

Jautājuma mērķis: pārdomāt un vērtēt – pārdomāt teksta saturu un to novērtēt. Aizstāvēt savu izvēli, salīdzinot un vērtējot jaukta tipa aprakstošā tekstā sniegto informāciju.

Pareiza atbilde: apvilks “Aprīlis”, “Jūnijs” VAI “Septembris” UN sniegts pamatojums, kas satur vērtējumu vai salīdzinājumu (tiešu vai netiešu), UN pareiza atsauce uz tabulu:

- aprīlis. Tad ir jauks un silts laiks [vērtējums]
- jūnijs. Maz līst [netiešs salīdzinājums]
- jūnijs. Man nav bail no aukstuma [vērtējums]
- septembris. Pārāk daudz nelīst, nav arī pārāk karsts vai auksts

Daļēji pareiza atbilde: apvilks “Aprīlis”, “Jūnijs” VAI “Septembris” UN sniegts pamatojums, kas pareizi atsauca uz tabulu, bet nesatur ne vērtējumu, ne salīdzinājumu:

- septembris. Vidējā maksimālā temperatūra dienā ir 19 °C

Nepareiza atbilde: atbilde, kas nav saistīta ar tabulu:

- septembris, jo tas ir starp ieteiktajiem mēnešiem [neatsauca uz tabulu]

Nepietiekama vai neskaidra atbilde:

- jūnijs, jo tas būtu jauki [neskaidri]

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai nepiemērota atbilde.

4. jautājums

Jautājuma mērķis: uztvert un izkristalizēt informāciju. Izkristalizēt jaukta tipa aprakstošā tekstā tieši prezentētu informāciju.

Pareizā atbilde: C

5. jautājums

Jautājuma mērķis: pārdomāt un vērtēt – pārdomāt teksta saturu un to novērtēt. Aizstāvēt viedokli, izmantojot jaukta tipa aprakstošā tekstā sniegto informāciju.

Pareiza atbilde: A, B, C, D VAI E UN ticams izskaidrojums saistībā ar tekstu. Jāatsauca (tieši vai netieši) uz tekstu:

- pirmā diena. Visu laiku jākāpj augšā
- otrā diena. Priekš manis uzkāpt, nokāpt, uzkāpt, nokāpt ir daudz sliktāk nekā uzkāpt vai nokāpt vienā piegājienā
- trešā diena. Tur ir briesmīga virsotne
- ceturtdā diena. Šī virsotne šķiet grūta
- piektā diena. Visu dienu jākāpj lejā

Nepareiza atbilde: neatsauca uz tekstu:

- pirmā diena. Vēl nav pierasts [nav atsaucis uz tekstu]
- piektā diena. Tajā brīdī jau būs pilnīgs nogurums [nav atsaucis uz tekstu]
- trešā diena. Tā ir vidējā, tāpēc būs visgrūtākā [nav atsaucis uz tekstu]

Atbilde bez pamatojuma:

- otrā diena

Nepietiekama vai neskaidra atbilde:

- pirmā diena, jo tā būs grūta [neskaidri]

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai nepiemērota atbilde.

6. jautājums

Jautājuma mērķis: uztvert un izkristalizēt informāciju. Izkristalizēt informāciju, saistot tekstuālo informāciju ar grafisko jaukta tipa aprakstošā tekstā.

Pareizā atbilde: D

BIROJS

SKATS NĀKOTNĒ

Iedomājieties vien, cik brīnišķīgi būtu izmantot “e-biroja” telekomunikāciju ātrgaitas šoseju, lai padarītu visu savu darbu ar datoru vai pa telefonu! Vairs nevajadzētu drūzmēties pārpildītos autobusos vai vilcienos, nedz arī zaudēt garas stundas, braukājot no mājām uz darbu un atpakaļ. Varētu strādāt, kur vien gribas – kādas profesionālās iespējas tas piedāvātu!

Melānija

KATASTROFA PIE APVĀRŠŅA

Saīsināt satiksmes stundas un samazināt enerģijas patēriņu, kas ar tām saistīts – tā, protams, ir lieliska ideja. Bet, lai to panāktu, vajadzētu uzlabot sabiedriskā transporta sistēmu vai izdarīt tā, lai darbavietas atrastos tuvu vietai, kur cilvēki dzīvo. Ambiciozā ideja likt visai pasaulei strādāt ar e-biroju novedīs vien pie tā, ka cilvēki aizvien vairāk noslēgsies sevī. Vai mēs tiešām gribam, lai mūsu apziņa, ka esam sabiedrības daļa, vēl vairāk pavājinās?

Rihards

“telecommuting / telework (e-birojs)” ir termins, ko izdomājis Džeks Nills (*Jack Nilles*) septiņdesmito gadu sākumā, lai aprakstītu darba formu, kur cilvēki strādā ar datoru ārpus centrālā biroja, piemēram, mājās un pārsūta datus un dokumentus uz centrālo biroju caur telefona vadiem.

Izmantojiet tekstu “E-birojs”, lai atbildētu uz sekojošiem jautājumiem.

1. jautājums

Kas kopīgs tekstiem “Skats nākotnē” un “Katastrofa pie apvārsņa”?

- A. Viņi lieto dažādus argumentus, lai nonāktu pie viena vispārēja secinājuma.
- B. Viņi rakstījuši vienā stilā, bet iezīmē pavisam atšķirīgas tēmas.
- C. Viņi izsaka vienotu uzskatu, bet nonāk pie dažādiem secinājumiem.
- D. Viņi izsaka dažādus viedokļus par vienu tēmu.

2. jautājums

Nosauciet darba tipu, kur būtu sarežģīti lietot e-biroju. Pamatojiet savu atbildi.

.....
.....

3. jautājums

Ar kuru no sekojošiem apgalvojumiem Melānija un Rihards abi divi būtu vienisprātis?

- A. Vajadzētu varēt strādāt tik daudz stundu, cik katrs vēlas.
- B. Pavadīt daudz laika ceļā uz darbu nav laba lieta.
- C. E-birojs nederētu visiem.
- D. Veidot cilvēciskās attiecības ir vissvarīgākais darba aspekts.

Uzdevuma vērtēšana

1. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Noteikt saikni starp diviem īsiem kontrastējošiem tekstiem, kas satur argumentus.

Pareizā atbilde: D

2. jautājums

Jautājuma mērķis: domāt un vērtēt – pārdomāt teksta saturu un to novērtēt. Izmantot esošās zināšanas, lai iedomātos piemēru, kas atbilst tekstā aprakstītajai kategorijai.

Pareiza atbilde: nosaukts darba tips un sniegts ticams izskaidrojums par iemesliem, kuru dēļ šī darba darītājs nevarētu lietot e-biroju. Atbildei JĀPRECIZĒ, kādēļ ir nepieciešams būt fiziski klāt darba laikā:

- būvdarbu vadītājs. Ir grūti strādāt ar baļķiem un ķieģeļiem no sazin kurienes
- sportists. Ir jābūt stadionā, lai trenētos
- metinātājs. Ir neiespējami salabot sūci, sēžot mājās!
- medmāsa: ir sarežģīti pārbaudīt, vai pacientam iet labi, caur internetu

Nepareiza atbilde: nosaukts darbs, bet nav paskaidrots VAI sniegts neskaidrs pamatojums:

- ekskavatorists
- ugunsdzēsējs

- students
- ekskavatorists, jo viņa darbs varētu būt grūts

Nepietiekama vai neskaidra atbilde:

- tev jābūt tur

Atbilde, kas liecina par nepareizu teksta izpratni, vai mazticama vai nepiemērota atbilde:

- direktors. Neviens viņu tāpat neievēro [nepiemērots skaidrojums]

3. jautājums

Jautājuma mērķis: integrēt un interpretēt – attīstīt interpretēšanu. Noteikt kopīgu pozīciju, kas pausta divos īsos argumentējošos tekstos.

Pareizā atbilde: B

5.4. Latvijas skolēnu sasniegumi lasīšanas kompetencē starptautiskā kontekstā

5.2. tabulā parādīti pētījuma dalībvalstu skolēnu vidējie sasniegumi punktos un savstarpējā salīdzinājumā. Visaugstākie sasniegumi ir Austrumāzijas valstu skolēniem, kuri mācās Šanhajā (Ķīna), Honkongā (Ķīna), Singapūrā, Japānā, Korejā un Taivānā (Ķīna). No Eiropas valstīm augstākie sasniegumi ir Somijas, Īrijas, Polijas un Igaunijas skolēniem. Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanā – 489 punkti – ir nedaudz zem OECD vidējā līmeņa (496 punkti). Tomēr šī atšķirība ir statistiski nozīmīga. Mūsu skolēnu sasniegumi statistiski nozīmīgi neatšķiras no Čehijas, Itālijas, Austrijas, Ungārijas, Spānijas, Luksemburgas, Portugāles, Izraēlas, Horvātijas un Zviedrijas skolēnu sasniegumiem. Mūsu skolēnu sasniegumi ir augstāki par kaimiņu – Lietuvas un Krievijas skolēnu sasniegumiem. Zemākie sasniegumi Eiropā ir Bulgārijas, Rumānijas un Melnkalnes skolēniem.

5.2. tabula. Skolēnu sasniegumu salīdzinājums lasīšanas kompetencē dažādās valstīs

Vidējais	Valsts	Valstis, kuru vidējie rādītāji statistiski nozīmīgi neatšķiras no valsts tabulas 2. ailē
570	Šanhaja (Ķīna)	
545	Honkonga (Ķīna)	Singapūra, Japāna, Koreja
542	Singapūra	Honkonga (Ķīna), Japāna, Koreja

Vidējais	Valsts	Valstis, kuru vidējie rādītāji statistiski nozīmīgi neatšķiras no valsts tabulas 2. ailē
538	Japāna	Honkonga (Ķīna), Singapūra, Koreja
536	Koreja	Honkonga (Ķīna), Singapūra, Japāna
524	Somija	Īrija, Taivāna (Ķīna), Kanāda, Polija, Lihtenšteina
523	Īrija	Somija, Taivāna (Ķīna), Kanāda, Polija, Lihtenšteina
523	Taivāna (Ķīna)	Somija, Īrija, Kanāda, Polija, Igaunija, Lihtenšteina
523	Kanāda	Somija, Īrija, Taivāna (Ķīna), Polija, Lihtenšteina
518	Polija	Somija, Īrija, Taivāna (Ķīna), Kanāda, Igaunija, Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Vjetnama
516	Igaunija	Taivāna (Ķīna), Polija, Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Vjetnama
516	Lihtenšteina	Somija, Īrija, Taivāna (Ķīna), Kanāda, Polija, Igaunija, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija
512	Jaunzēlande	Polija, Igaunija, Lihtenšteina, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija
512	Austrālija	Polija, Igaunija, Lihtenšteina, Jaunzēlande, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija
511	Nīderlande	Polija, Igaunija, Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija, Norvēģija
509	Beļģija	Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija, Norvēģija
509	Šveice	Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija, Norvēģija
509	Makao (Ķīna)	Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Vjetnama, Vācija, Francija, Norvēģija
508	Vjetnama	Polija, Igaunija, Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vācija, Francija, Norvēģija, Lielbritānija, ASV
508	Vācija	Lihtenšteina, Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Francija, Norvēģija, Lielbritānija
505	Francija	Jaunzēlande, Austrālija, Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Norvēģija, Lielbritānija, ASV

Vidējais	Valsts	Valstis, kuru vidējie rādītāji statistiski nozīmīgi neatšķiras no valsts tabulas 2. ailē
504	Norvēģija	Nīderlande, Beļģija, Šveice, Makao (Ķīna), Vjetnama, Vācija, Francija, Lielbritānija, ASV, Dānija
499	Lielbritānija	Vjetnama, Vācija, Francija, Norvēģija, ASV, Dānija, Čehija
498	ASV	Vjetnama, Francija, Norvēģija, Lielbritānija, Dānija, Čehija, Itālija, Austrija, Ungārija, Portugāle, Izraēla
496	Dānija	Norvēģija, Lielbritānija, ASV, Čehija, Itālija, Austrija, Ungārija, Portugāle, Izraēla
493	Čehija	Lielbritānija, ASV, Dānija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija
490	Itālija	ASV, Dānija, Čehija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija
490	Austrija	ASV, Dānija, Čehija, Itālija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija
489	Latvija	Čehija, Itālija, Austrija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija
488	Ungārija	ASV, Dānija, Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande
488	Spānija	Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija
488	Luksemburga	Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija
488	Portugāle	ASV, Dānija, Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Slovēnija
486	Izraēla	ASV, Dānija, Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Turcija, Krievija
485	Horvātija	Čehija, Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Zviedrija, Īslande, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Turcija
483	Zviedrija	Itālija, Austrija, Latvija, Ungārija, Spānija, Luksemburga, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Īslande, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Turcija, Krievija
483	Īslande	Ungārija, Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Turcija
481	Slovēnija	Portugāle, Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Lietuva, Grieķija, Turcija, Krievija

Vidējais	Valsts	Valstis, kuru vidējie rādītāji statistiski nozīmīgi neatšķiras no valsts tabulas 2. ailē
477	Lietuva	Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Slovēnija, Grieķija, Turcija, Krievija
477	Grieķija	Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Slovēnija, Lietuva, Turcija, Krievija
475	Turcija	Izraēla, Horvātija, Zviedrija, Īslande, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Krievija
475	Krievija	Izraēla, Zviedrija, Slovēnija, Lietuva, Grieķija, Turcija
463	Slovākija	
449	Kipra	Serbija
446	Serbija	Kipra, AAE, Čīle, Taizeme, Kostarika, Rumānija, Bulgārija
442	AAE	Serbija, Čīle, Taizeme, Kostarika, Rumānija, Bulgārija
441	Čīle	Serbija, AAE, Taizeme, Kostarika, Rumānija, Bulgārija
441	Taizeme	Serbija, AAE, Čīle, Kostarika, Rumānija, Bulgārija
441	Kostarika	Serbija, AAE, Čīle, Taizeme, Rumānija, Bulgārija
438	Rumānija	Serbija, AAE, Čīle, Taizeme, Kostarika, Bulgārija
436	Bulgārija	Serbija, AAE, Čīle, Taizeme, Kostarika, Rumānija
424	Meksika	Melnkalne
422	Melnkalne	Meksika
411	Urugvaja	Brazīlija, Tunisija, Kolumbija
410	Brazīlija	Urugvaja, Tunisija, Kolumbija
404	Tunisija	Urugvaja, Brazīlija, Kolumbija, Jordānija, Malaizija, Indonēzija, Argentīna, Albānija
403	Kolumbija	Urugvaja, Brazīlija, Tunisija, Jordānija, Malaizija, Indonēzija, Argentīna
399	Jordānija	Tunisija, Kolumbija, Malaizija, Indonēzija, Argentīna, Albānija, Kazahstāna
398	Malaizija	Tunisija, Kolumbija, Jordānija, Indonēzija, Argentīna, Albānija, Kazahstāna
396	Indonēzija	Tunisija, Kolumbija, Jordānija, Malaizija, Argentīna, Albānija, Kazahstāna
396	Argentīna	Tunisija, Kolumbija, Jordānija, Malaizija, Indonēzija, Albānija, Kazahstāna
394	Albānija	Tunisija, Jordānija, Malaizija, Indonēzija, Argentīna, Kazahstāna, Katara, Peru

Vidējais	Valsts	Valstis, kuru vidējie rādītāji statistiski nozīmīgi neatšķiras no valsts tabulas 2. ailē
393	Kazahstāna	Jordānija, Malaizija, Indonēzija, Argentīna, Albānija, Katara, Peru
388	Katara	Albānija, Kazahstāna, Peru
384	Peru	Albānija, Kazahstāna, Katara

	Skolēnu vidējie sasniegumi ir statistiski nozīmīgi labāki nekā OECD valstu skolēnu vidējie sasniegumi.
	Skolēnu vidējie sasniegumi statistiski nozīmīgi neatšķiras no OECD valstu skolēnu vidējiem sasniegumiem – 496 punktiem.
	Skolēnu vidējie rezultāti ir statistiski nozīmīgi sliktāki nekā OECD valstu skolēnu vidējie sasniegumi.

5.3. tabulā redzams lasīšanas kompetences līmeņu sadalījums visās pētījuma dalībvalstīs. Informācija tabulā sakārtota pēc skolēnu skaita augstākajā – sestajā līmenī. Tāpat kā matemātikā un dabaszinātnēs, Latvijas skolēnu skaits augstākajā līmenī ir ļoti mazs – 0,3%. Salīdzinājumam varam minēt šādu piemēru – ja kādā lielā skolā mācās 1000 skolēnu, tad tikai trim no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi. Ja Latvijā vienā klašu grupā, piemēram, visās devītajās klasēs, mācās ap 20 000 skolēnu, tad tikai 60 no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi. Tas ir daudz par maz, lai nodrošinātu valsti ar augsta līmeņa ārstiem, zinātniekiem, politiķiem un uzņēmējiem.

5.3. tabula. Lasīšanas kompetences līmeņu sadalījums visās pētījuma dalībvalstīs

	Zem 1.b līmeņa	1.b līmenis	1.a līmenis	2. līmenis	3. līmenis	4. līmenis	5. līmenis	6. līmenis
Singapūra	0,5	1,9	7,5	16,7	25,4	26,8	16,2	5,0
Japāna	0,6	2,4	6,7	16,6	26,7	28,4	14,6	3,9
Šanhaja (Ķīna)	0,1	0,3	2,5	11,0	25,3	35,7	21,3	3,8
Jaunzēlande	1,3	4,0	11,0	20,8	26,3	22,7	10,9	3,0
Francija	2,1	4,9	11,9	18,9	26,3	23,0	10,6	2,3
Somija	0,7	2,4	8,2	19,1	29,3	26,8	11,3	2,2

	Zem 1.b līmeņa	1.b līmenis	1.a līmenis	2. līmenis	3. līmenis	4. līmenis	5. līmenis	6. līmenis
Kanāda	0,5	2,4	8,0	19,4	31,0	25,8	10,8	2,1
Austrālija	0,9	3,1	10,2	21,6	29,1	23,3	9,8	1,9
Honkonga (Ķīna)	0,2	1,3	5,3	14,3	29,2	32,9	14,9	1,9
Norvēģija	1,7	3,7	10,8	21,9	29,4	22,3	8,5	1,7
Beļģija	1,6	4,1	10,5	20,2	27,3	24,0	10,7	1,6
Koreja	0,4	1,7	5,5	16,4	30,8	31,0	12,6	1,6
Izraēla	3,8	6,9	12,9	20,8	25,3	20,6	8,1	1,5
Taivāna (Ķīna)	0,6	2,5	8,4	18,1	29,9	28,7	10,4	1,4
Luksemburga	2,0	6,3	13,8	23,4	25,8	19,7	7,5	1,4
Polija	0,3	2,1	8,1	21,4	32,0	26,0	8,6	1,4
Īrija	0,3	1,9	7,5	19,6	33,4	26,0	10,1	1,3
Lielbritānija	1,5	4,0	11,2	23,5	29,9	21,3	7,5	1,3
Zviedrija	2,9	6,0	13,9	23,5	27,3	18,6	6,7	1,2
OECD vidēji	1,3	4,4	12,3	23,5	29,1	21,0	7,3	1,1
ASV	0,8	3,6	12,3	24,9	30,5	20,1	6,9	1,0
Šveice	0,5	2,9	10,3	21,9	31,5	23,8	8,2	1,0
Igaunija	0,2	1,3	7,7	22,7	35,0	24,9	7,5	0,9
Čehija	0,6	3,5	12,7	26,4	31,3	19,4	5,3	0,8
Nīderlande	0,9	2,8	10,3	21,0	29,2	26,1	9,0	0,8
Vācija	0,5	3,3	10,7	22,1	29,9	24,6	8,3	0,7
Itālija	1,6	5,2	12,7	23,7	29,7	20,5	6,1	0,6
Lihtenšteina	0,0	1,9	10,5	22,4	28,6	25,7	10,4	0,6
Makao (Ķīna)	0,3	2,1	9,0	23,3	34,3	24,0	6,4	0,6
Īslande	2,3	5,4	13,3	24,7	29,9	18,6	5,2	0,6
Bulgārija	8,0	12,8	18,6	22,2	21,4	12,7	3,8	0,5
Kipra	6,1	9,7	17,0	25,1	24,9	13,2	3,5	0,5
Spānija	1,3	4,4	12,6	25,8	31,2	19,2	5,0	0,5
Grieķija	2,6	5,9	14,2	25,1	30,0	17,2	4,6	0,5
Portugāle	1,3	5,1	12,3	25,5	30,2	19,7	5,3	0,5
Krievija	1,1	5,2	16,0	29,5	28,3	15,3	4,2	0,5
Ungārija	0,7	5,2	13,8	24,3	29,9	20,4	5,3	0,4
Vjetnama	0,1	1,5	7,8	23,7	39,0	23,4	4,2	0,4
Dānija	0,8	3,1	10,7	25,8	33,6	20,5	5,1	0,4
Slovēnija	1,2	4,9	15,0	27,2	28,4	18,2	4,7	0,3
Austrija	0,8	4,8	13,8	24,2	29,6	21,2	5,2	0,3

	Zem 1.b līmeņa	1.b līmenis	1.a līmenis	2. līmenis	3. līmenis	4. līmenis	5. līmenis	6. līmenis
Slovākija	4,1	7,9	16,2	25,0	26,8	15,7	4,1	0,3
Latvija	0,7	3,7	12,6	26,7	33,1	19,1	3,9	0,3
Turcija	0,6	4,5	16,6	30,8	28,7	14,5	4,1	0,3
Horvātija	0,7	4,0	13,9	27,8	31,2	17,8	4,2	0,2
Katara	13,6	18,9	24,6	21,9	13,5	5,8	1,4	0,2
Serbija	2,6	9,3	21,3	30,8	23,3	10,5	2,0	0,2
AAE	3,3	10,4	21,8	28,6	24,0	9,7	2,1	0,2
Lietuva	1,0	4,6	15,6	28,1	31,1	16,3	3,1	0,2
Rumānija	2,5	10,3	24,4	30,6	21,8	8,7	1,5	0,1
Albānija	12,0	15,9	24,4	24,7	15,9	5,9	1,1	0,1
Argentīna	8,1	17,7	27,7	27,3	14,6	4,0	0,5	0,1
Taizeme	1,2	7,7	24,1	36,0	23,5	6,7	0,8	0,1
Melnkalne	4,4	13,2	25,7	29,2	19,9	6,6	0,9	0,0
Urugvaja	6,4	14,7	25,9	28,9	17,4	5,7	0,9	0,0
Meksika	2,6	11,0	27,5	34,5	19,6	4,5	0,4	0,0
Čīle	1,0	8,1	23,9	35,1	24,3	6,9	0,6	0,0
Brazīlija	4,0	14,8	30,4	30,1	15,8	4,4	0,5	0,0
Peru	9,8	20,6	29,5	24,9	11,4	3,3	0,5	0,0
Kostarika	0,8	7,3	24,3	38,1	22,9	6,0	0,6	0,0
Jordānija	7,5	14,9	28,3	30,8	15,5	2,9	0,1	0,0
Tunisija	6,2	15,5	27,6	31,4	15,6	3,5	0,2	0,0
Kolumbija	5,0	15,4	31,0	30,5	14,5	3,2	0,3	0,0
Indonēzija	4,1	16,3	34,8	31,6	11,5	1,5	0,1	0,0
Kazahstāna	4,2	17,3	35,6	31,3	10,4	1,2	0,0	0,0
Malaizija	5,8	16,4	30,5	31,0	13,6	2,5	0,1	0,0

5.4. tabulā parādīti PISA dalībvalstu skolēnu sasniegumi lasīšanā kopš 2000. gada, kā arī izmaiņas laikā no 2000. līdz 2012. gadam (t.i., kopš pētījumu sākuma) un laikā no 2009. līdz 2012. gadam (t.i., pēdējā cikla laikā). Neaplūkojot valstis ar ļoti zemiem sasniegumiem, redzams, ka lielākais sasniegumu pieaugums kopš 2000. gada ir Polijā, Izraēlā, Lihtenšteinā un Latvijā. Izraēlas un Latvijas gadījumā gan jāatzīmē salīdzinoši zemie sasniegumi 2000. gadā. Lielākie zaudētāji ir Ziemeļeiropas valstis – Zviedrija, Īslande un Eiropas izglītības līdere Somija. Aplūkojot izmaiņas kopš 2009. gada, redzams, ka lielākais sasniegumu kāpums ir Taivānā (Ķīna), Īrijā, Makao (Ķīna), Taizemē, Japānā un Polijā. Lielākais sasniegumu kritums – Īslandē,

Slovākijā, Zviedrijā un Somijā. Starptautiskā sabiedrība jau salīdzinoši sen pamanījusi Zviedrijas skolēnu vidējo sasniegumu kritumu starptautiskos salīdzinošos pētījumos (ne tikai PISA), taču Somijas sasniegumu kritumam vēl nav pievērsta atbilstīgā uzmanība.

5.4. tabula. Vidējie sasniegumi lasīšanā un to izmaiņas (pēc 2012. gada sasniegumiem)

	Vidējais 2000. gadā		Vidējais 2003. gadā		Vidējais 2006. gadā		Vidējais 2009. gadā		Vidējais 2012. gadā		Izmaiņas starp 2000. un 2012. gadu		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
Šanhaja (Ķīna)	m		m		m		556 (2,4)	570 (2,9)	m		14	(4,1)		
Honkonga (Ķīna)	525	(2,9)	510	(3,7)	536	(2,4)	533	(2,1)	545	(2,8)	19	(4,7)	11	(3,9)
Singapūra	m		m		m		526	(1,1)	542	(1,4)	m		16	(2,4)
Japāna	522	(5,2)	498	(3,9)	498	(3,6)	520	(3,5)	538	(3,7)	16	(6,8)	18	(5,3)
Koreja	525	(2,4)	534	(3,1)	556	(3,8)	539	(3,5)	536	(3,9)	11	(5,2)	-3	(5,5)
Somija	546	(2,6)	543	(1,6)	547	(2,1)	536	(2,3)	524	(2,4)	-22	(4,3)	-12	(3,7)
Īrija	527	(3,2)	515	(2,6)	517	(3,5)	496	(3,0)	523	(2,6)	-3	(4,8)	28	(4,2)
Taivāna (Ķīna)	m		m		496	(3,4)	495	(2,6)	523	(3,0)	m		28	(4,3)
Kanāda	534	(1,6)	528	(1,7)	527	(2,4)	524	(1,5)	523	(1,9)	-11	(3,5)	-1	(2,9)
Polija	479	(4,5)	497	(2,9)	508	(2,8)	500	(2,6)	518	(3,1)	39	(6,0)	18	(4,4)
Igaunija	m		m		501	(2,9)	501	(2,6)	516	(2,0)	m		15	(3,7)
Lihtenšteina	483	(4,1)	525	(3,6)	510	(3,9)	499	(2,8)	516	(4,1)	33	(6,3)	16	(5,2)
Jaunzēlande	529	(2,8)	522	(2,5)	521	(3,0)	521	(2,4)	512	(2,4)	-17	(4,4)	-9	(3,7)
Austrālija	528	(3,5)	525	(2,1)	513	(2,1)	515	(2,3)	512	(1,6)	-16	(4,6)	-3	(3,2)
Nīderlande	m		513	(2,9)	507	(2,9)	508	(5,1)	511	(3,5)	m		3	(6,4)
Beļģija	507	(3,6)	507	(2,6)	501	(3,0)	506	(2,3)	509	(2,2)	2	(4,8)	3	(3,6)

	Vidējais 2000. gadā		Vidējais 2003. gadā		Vidējais 2006. gadā		Vidējais 2009. gadā		Vidējais 2012. gadā		Izmaiņas starp 2000. un 2012. gadu		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
Šveice	494	(4,2)	499	(3,3)	499	(3,1)	501	(2,4)	509	(2,6)	15	(5,5)	9	(3,9)
Makao (Ķīna)	m		498	(2,2)	492	(1,1)	487	(0,9)	509	(0,9)	m		22	(2,1)
Vācija	484	(2,5)	491	(3,4)	495	(4,4)	497	(2,7)	508	(2,8)	24	(4,5)	10	(4,2)
Francija	505	(2,7)	496	(2,7)	488	(4,1)	496	(3,4)	505	(2,8)	1	(4,6)	10	(4,7)
Norvēģija	505	(2,8)	500	(2,8)	484	(3,2)	503	(2,6)	504	(3,2)	-1	(4,9)	1	(4,4)
Lielbritānija	m		m		495	(2,3)	494	(2,3)	499	(3,5)	m		5	(4,5)
OECD vidēji	496	(0,7)	497	(0,6)	490	(0,7)	496	(0,5)	498	(0,6)	2	(1,0)	2	(0,9)
ASV	504	(7,0)	495	(3,2)	c		500	(3,7)	498	(3,7)	-7	(8,3)	-2	(5,5)
Dānija	497	(2,4)	492	(2,8)	494	(3,2)	495	(2,1)	496	(2,6)	-1	(4,3)	1	(3,7)
Čehija	492	(2,4)	489	(3,5)	483	(4,2)	478	(2,9)	493	(2,9)	1	(4,4)	15	(4,4)
Itālija	487	(2,9)	476	(3,0)	469	(2,4)	486	(1,6)	490	(2,0)	2	(4,3)	4	(3,0)
Austrija	507	(2,4)	491	(3,8)	490	(4,1)	m		490	(2,8)	-18	(4,4)	m	m
Latvija	458	(5,3)	491	(3,7)	479	(3,7)	484	(3,0)	489	(2,4)	31	(6,3)	5	(4,1)
Ungārija	480	(4,0)	482	(2,5)	482	(3,3)	494	(3,2)	488	(3,2)	8	(5,6)	-6	(4,8)
Spānija	493	(2,7)	481	(2,6)	461	(2,2)	481	(2,0)	488	(1,9)	-5	(4,1)	7	(3,2)
Luksemburga	m		479	(1,5)	479	(1,3)	472	(1,3)	488	(1,5)	m		16	(2,6)
Portugāle	470	(4,5)	478	(3,7)	472	(3,6)	489	(3,1)	488	(3,8)	18	(6,4)	-2	(5,1)
Izraēla	452	(8,5)	m		439	(4,6)	474	(3,6)	486	(5,0)	34	(10,1)	12	(6,4)
Horvātija	m		m		477	(2,8)	476	(2,9)	485	(3,3)	m		9	(4,7)
Zviedrija	516	(2,2)	514	(2,4)	507	(3,4)	497	(2,9)	483	(3,0)	-33	(4,4)	-14	(4,5)
Īslande	507	(1,5)	492	(1,6)	484	(1,9)	500	(1,4)	483	(1,8)	-24	(3,4)	-18	(2,8)

	Vidējais 2000. gadā		Vidējais 2003. gadā		Vidējais 2006. gadā		Vidējais 2009. gadā		Vidējais 2012. gadā		Izmaiņas starp 2000. un 2012. gadu		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
Slovēnija	m		m		494	(1,0)	483	(1,0)	481	(1,2)	m		-2	(2,3)
Lietuva	m		m		470	(3,0)	468	(2,4)	477	(2,5)	m		9	(3,8)
Grieķija	474	(5,0)	472	(4,1)	460	(4,0)	483	(4,3)	477	(3,3)	3	(6,4)	-6	(5,7)
Turcija	m		441	(5,8)	447	(4,2)	464	(3,5)	475	(4,2)	m		11	(5,7)
Krievija	462	(4,2)	442	(3,9)	440	(4,3)	459	(3,3)	475	(3,0)	13	(5,7)	16	(4,8)
AAE	m		m		m		459	(1,1)	468	(1,3)	m		9	(2,4)
Slovākija	m		469	(3,1)	466	(3,1)	477	(2,5)	463	(4,2)	m		-15	(5,1)
Serbija	m		m		401	(3,5)	442	(2,4)	446	(3,4)	m		4	(4,5)
Čīle	410	(3,6)	m		442	(5,0)	449	(3,1)	441	(2,9)	32	(5,2)	-8	(4,6)
Taizeme	431	(3,2)	420	(2,8)	417	(2,6)	421	(2,6)	441	(3,1)	11	(5,1)	20	(4,4)
Kostarika	m		m		m		443	(3,2)	441	(3,5)	m		-2	(5,0)
Rumānija	428	(3,5)	m		396	(4,7)	424	(4,1)	438	(4,0)	10	(5,8)	13	(5,9)
Bulgārija	430	(4,9)	m		402	(6,9)	429	(6,7)	436	(6,0)	6	(8,1)	7	(9,1)
AAE	m		m		m		423	(3,7)	432	(3,3)	m		9	(5,2)
Meksika	422	(3,3)	400	(4,1)	410	(3,1)	425	(2,0)	424	(1,5)	2	(4,4)	-2	(3,0)
Melnkalne	m		m		392	(1,2)	408	(1,7)	422	(1,2)	m		15	(2,6)
Urugvaja	m		434	(3,4)	413	(3,4)	426	(2,6)	411	(3,2)	m		-14	(4,4)
Brazīlija	396	(3,1)	403	(4,6)	393	(3,7)	412	(2,7)	410	(2,1)	14	(4,5)	-2	(3,8)
Tunisija	m		375	(2,8)	380	(4,0)	404	(2,9)	404	(4,5)	m		0	(5,6)
Kolumbija	m		m		385	(5,1)	413	(3,7)	403	(3,4)	m		-10	(5,3)
Jordānija	m		m		401	(3,3)	405	(3,3)	399	(3,6)	m		-6	(5,1)

	Vidējais 2000. gadā		Vidējais 2003. gadā		Vidējais 2006. gadā		Vidējais 2009. gadā		Vidējais 2012. gadā		Izmaiņas starp 2000. un 2012. gadu		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
	m		m		m				m		m			
Malaizija	m		m		m		414	(2,9)	398	(3,3)	m		-16	(4,7)
Indonēzija	371	(4,0)	382	(3,4)	393	(5,9)	402	(3,7)	396	(4,2)	26	(6,3)	-6	(5,9)
Argentīna	418	(9,9)	m		374	(7,2)	398	(4,6)	396	(3,7)	-22	(10,8)	-2	(6,1)
Albānija	349	(3,3)	m		m		385	(4,0)	394	(3,2)	45	(5,2)	9	(5,4)
Kazahstāna	m		m		m		390	(3,1)	393	(2,7)	m		2	(4,4)
Katara	m		m		312	(1,2)	372	(0,8)	388	(0,8)	m		16	(2,0)
Peru	327	(4,4)	m		m		370	(4,0)	384	(4,3)	57	(6,7)	14	(6,1)

m – šajos gados valsts nav piedalījies PISA.

c – nav iegūti ticami dati.

5.5. tabulā redzams skolēnu skaits procentos lasīšanas kompetences augstākajos un zemākajos līmeņos kopš 2000. gada, kā arī izmaiņas kopš iepriekšējā cikla 2009. gadā. Latvijā 4,2% skolēnu ir 5. vai 6. līmenī. Kaut arī mums kopš 2009. gada šajā pozīcijā ir pieaugums par 1,2%, Latvijas skolēnu rezultāti no šī viedokļa ir jāvērtē kā zemi. Lielākais sasniegumu pieaugums 5. un 6. līmenī ir Austrumāzijas valstīs (Taivānā (Ķīna), Šanhajā (Ķīna), Singapūrā, Japānā, Honkongā (Ķīna), Makao (Ķīna)), kā arī Lihtenšteinā, Īrijā un Francijā.

5.5. tabula. Skolēnu skaits (%) lasīšanas kompetences augstākajos un zemākajos līmeņos kopš 2000. gada

	Kompetences līmeņi 2000. gadā		Kompetences līmeņi 2003. gadā		Kompetences līmeņi 2006. gadā		Kompetences līmeņi 2009. gadā		Kompetences līmeņi 2012. gadā		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis
Taivāna (Ķīna)	m	m	m	m	15,3	4,7	15,6	5,2	11,5	11,8	-4,1	6,6

	Kompetences līmeņi 2000. gadā		Kompetences līmeņi 2003. gadā		Kompetences līmeņi 2006. gadā		Kompetences līmeņi 2009. gadā		Kompetences līmeņi 2012. gadā		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis
Lihtenšteina	22,1	5,1	10,4	13,0	14,3	9,8	15,7	4,6	12,4	10,9	-3,3	6,3
Šanhaja (Ķīna)	m	m	m	m	m	m	4,1	19,5	2,9	25,1	-1,1	5,6
Singapūra	m	m	m	m	m	m	12,5	15,7	9,9	21,2	-2,6	5,5
Japāna	10,1	9,9	19,0	9,7	18,4	9,4	13,6	13,4	9,8	18,5	-3,8	5,1
Honkonga (Ķīna)	9,1	9,5	12,0	5,7	7,1	12,8	8,3	12,4	6,8	16,8	-1,5	4,4
Īrija	11,0	14,2	11,0	9,3	12,1	11,7	17,2	7,0	9,6	11,4	-7,7	4,4
Makao (Ķīna)	m	m	9,7	1,7	13,0	3,0	14,9	2,9	11,5	7,0	-3,4	4,1
Francija	15,2	8,5	17,5	7,4	21,7	7,3	19,8	9,6	18,9	12,9	-0,8	3,3
Luksemburga	m	m	22,7	5,2	22,9	5,6	26,0	5,7	22,2	8,9	-3,9	3,2
Polija	23,2	5,9	16,8	8,0	16,2	11,6	15,0	7,2	10,6	10,0	-4,5	2,8
Turcija	m	m	36,8	3,8	32,2	2,1	24,5	1,9	21,6	4,3	-2,9	2,5
Igaunija	m	m	m	m	13,6	6,0	13,3	6,1	9,1	8,3	-4,2	2,3
Izraēla	33,2	4,2	m	m	38,9	5,0	26,5	7,4	23,6	9,6	-3,0	2,2
Spānija	16,3	4,2	21,1	5,0	25,7	1,8	19,6	3,3	18,3	5,5	-1,2	2,2
Norvēģija	17,5	11,2	18,1	10,0	22,4	7,7	15,0	8,4	16,2	10,2	1,2	1,8
Bulgārija	40,3	2,2	m	m	51,1	2,1	41,0	2,8	39,4	4,3	-1,6	1,5
Krievija	27,4	3,2	34,0	1,7	35,3	1,7	27,4	3,2	22,3	4,6	-5,1	1,5
Serbija	m	m	m	m	51,7	0,3	32,8	0,8	33,1	2,2	0,3	1,4
Vācija	22,6	8,8	22,3	9,6	20,0	9,9	18,5	7,6	14,5	8,9	-4,0	1,3
Horvātija	m	m	m	m	21,5	3,7	22,4	3,2	18,7	4,4	-3,7	1,2
Latvija	30,1	4,2	18,0	6,0	21,2	4,5	17,6	2,9	17,0	4,2	-0,6	1,2
Koreja	5,8	5,7	6,8	12,2	5,8	21,7	5,8	12,9	7,6	14,1	1,9	1,2
Beļģija	19,0	12,0	17,9	12,5	19,4	11,3	17,7	11,2	16,2	12,3	-1,6	1,1
Albānija	70,4	0,1	m	m	m	m	56,7	0,2	52,3	1,2	-4,3	1,0

	Kompetences līmeņi 2000. gadā		Kompetences līmeņi 2003. gadā		Kompetences līmeņi 2006. gadā		Kompetences līmeņi 2009. gadā		Kompetences līmeņi 2012. gadā		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis
Šveice	20,4	9,2	16,7	7,9	16,4	7,7	16,8	8,1	13,7	9,1	-3,1	1,0
Portugāle	26,3	4,2	21,9	3,8	24,9	4,6	17,6	4,8	18,8	5,8	1,2	1,0
Čehija	17,5	7,0	19,3	6,4	24,8	9,2	23,1	5,1	16,9	6,1	-6,2	0,9
Rumānija	41,3	2,2	m	m	53,5	0,3	40,4	0,7	37,3	1,6	-3,1	0,9
Itālija	18,9	5,3	23,9	5,2	26,4	5,2	21,0	5,8	19,5	6,7	-1,5	0,9
OECD vidēji	19,1	9,0	18,4	8,7	20,8	8,7	18,1	8,2	17,7	8,8	-0,5	0,7
Lielbritānija	m	m	m	m	19,0	9,0	18,4	8,0	16,6	8,8	-1,8	0,7
Dānija	17,9	8,1	16,5	5,2	16,0	5,9	15,2	4,7	14,6	5,4	-0,6	0,7
Taizeme	37,1	0,5	44,0	0,5	44,6	0,3	42,9	0,3	33,0	0,8	-9,9	0,5
Lietuva	m	m	m	m	25,7	4,4	24,4	2,9	21,2	3,3	-3,2	0,4
Melnkalne	m	m	m	m	56,3	0,4	49,5	0,6	43,3	1,0	-6,3	0,4
Slovēnija	m	m	m	m	16,5	5,3	21,2	4,6	21,1	5,0	-0,1	0,4
Kanāda	9,6	16,8	9,5	12,6	11,0	14,5	10,3	12,8	10,9	12,9	0,6	0,1
Indonēzija	68,7	c	63,3	0,1	58,3	0,1	53,4	c	55,2	0,1	1,8	0,0
Peru	79,5	0,1	m	m	m	m	64,8	0,5	59,9	0,5	-4,9	0,0
Tunisija	m	m	62,7	0,3	59,0	0,2	50,2	0,2	49,3	0,2	-0,9	0,0
Malaizija	m	m	m	m	m	m	44,0	0,1	52,7	0,1	8,8	0,0
Meksika	44,1	0,9	52,0	0,5	47,0	0,6	40,1	0,4	41,1	0,4	1,0	0,0
Slovākija	m	m	24,9	3,5	27,8	5,4	22,2	4,5	28,2	4,4	6,0	-0,1
Jordānija	m	m	m	m	49,6	0,2	48,0	0,2	50,7	0,1	2,7	-0,1
Nīderlande	m	m	11,5	8,8	15,1	9,1	14,3	9,8	14,0	9,8	-0,3	-0,1
Katara	m	m	m	m	81,6	0,6	63,5	1,7	57,1	1,6	-6,3	-0,1
Kostarika	m	m	m	m	m	m	32,6	0,8	32,4	0,6	-0,2	-0,2
Kolumbija	m	m	m	m	55,7	0,6	47,1	0,6	51,4	0,3	4,3	-0,2
Kazahstāna	m	m	m	m	m	m	58,7	0,4	57,1	0,0	-1,6	-0,3

	Kompetences līmeņi 2000. gadā		Kompetences līmeņi 2003. gadā		Kompetences līmeņi 2006. gadā		Kompetences līmeņi 2009. gadā		Kompetences līmeņi 2012. gadā		Izmaiņas starp 2009. un 2012. gadu	
	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis	Zem 2. līmeņa	5. vai 6. līmenis
Ungārija	22,7	5,1	20,5	4,9	20,6	4,7	17,6	6,1	19,7	5,6	2,2	-0,4
Argentīna	43,9	1,7	m	m	57,9	0,9	51,6	1,0	53,6	0,5	2,0	-0,4
Grieķija	24,4	5,0	25,3	5,7	27,7	3,5	21,3	5,6	22,6	5,1	1,3	-0,5
Dubaija (AAE)	m	m	m	m	m	m	31,0	5,3	26,8	4,8	-4,3	-0,5
Čīle	48,2	0,5	m	m	36,3	3,5	30,6	1,3	33,0	0,6	2,5	-0,7
Brazīlija	55,8	0,6	50,0	1,9	55,5	1,1	49,6	1,3	49,2	0,5	-0,4	-0,8
Urugvaja	m	m	39,8	5,3	46,6	3,1	41,9	1,8	47,0	0,9	5,1	-0,8
Somija	7,0	18,5	5,7	14,7	4,8	16,7	8,1	14,5	11,3	13,5	3,2	-1,0
Austrālija	12,5	17,6	11,8	14,6	13,4	10,6	14,2	12,8	14,2	11,7	-0,1	-1,0
Zviedrija	12,6	11,2	13,3	11,4	15,3	10,6	17,4	9,0	22,7	7,9	5,3	-1,1
Jaunzēlande	13,7	18,7	14,5	16,3	14,5	15,9	14,3	15,7	16,3	14,0	1,9	-1,8
ASV	17,9	12,2	19,4	9,3	c	c	17,6	9,9	16,6	7,9	-1,0	-1,9
Īslande	14,5	9,1	18,5	7,1	20,5	6,0	16,8	8,5	21,0	5,8	4,2	-2,7
Austrija	14,6	8,8	20,7	8,3	21,5	9,0	m	m	19,5	5,5	m	m

m – šajos gados valsts nav piedalījies PISA.

c – nav iegūti ticami dati.

5.6. tabulā parādīti Eiropas Savienības valstu skolēnu vidējie sasniegumi laikā no 2006. līdz 2012. gadam. Kopumā Eiropas valstu skolēnu vidējie sasniegumi aug – no 483 līdz 491 punktam. Arī Latvijas skolēnu sasniegumi aug, tomēr joprojām nesasniedz Eiropas Savienības skolēnu vidējo līmeni. Pēdējos trīs gados rangu tabulā Latvija ir pārvirzījies uz augšu par vienu vietu, apsteidzot Ungāriju, Portugāli un Zviedriju, kur skolēnu sasniegumi ir kritušie. Savukārt Čehijas un Austrijas skolēnu sasniegumi 2009. gadā bija zemāki nekā Latvijas skolēnu sasniegumi, bet 2012. gadā – augstāki.

5.6. tabula. Eiropas Savienības skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanas kompetencē 2006., 2009. un 2012. gadā

Valsts	Vidējais 2006. gadā	Valsts	Vidējais 2009. gadā	Valsts	Vidējais 2012. gadā
Somija	547	Somija	536	Somija	524
Īrija	517	Nīderlande	508	Īrija	523
Polija	508	Beļģija	506	Polija	518
Nīderlande	507	Igaunija	501	Igaunija	516
Zviedrija	507	Polija	500	Nīderlande	511
Beļģija	501	Zviedrija	497	Beļģija	509
Igaunija	501	Vācija	497	Vācija	508
Vācija	495	Īrija	496	Francija	505
Lielbritānija	495	Francija	496	Lielbritānija	499
Dānija	494	Dānija	495	Dānija	496
Slovēnija	494	Lielbritānija	494	Čehija	493
Austrija	490	Ungārija	494	Austrija	490
Francija	488	Portugāle	489	Itālija	490
Čehija	483	Itālija	486	Latvija	489
Ungārija	482	Latvija	484	Ungārija	488
Latvija	479	Slovēnija	483	Luksemburga	488
Luksemburga	479	Grieķija	483	Portugāle	488
Portugāle	472	Spānija	481	Spānija	488
Lietuva	470	Čehija	478	Zviedrija	483
Itālija	469	Slovākija	477	Slovēnija	481
Slovākija	466	Luksemburga	472	Lietuva	477
Spānija	461	Austrija	470	Grieķija	477
Grieķija	460	Lietuva	468	Slovākija	463
Bulgārija	402	Bulgārija	429	Rumānija	438
Rumānija	396	Rumānija	424	Bulgārija	436
ES valstu vidējais	483	ES valstu vidējais	486	ES valstu vidējais	491

Kopsavilkums

PISA lasīšanas kompetence definēta kā rakstītu tekstu izpratne, izmantošana un izvērtēšana, lai sasniegtu savus mērķus, pilnveidotu savas zināšanas un potenciālu, piedalītos sabiedrības dzīvē. Lasīšanas kompetence ietver dažāda veida saistītu tekstu (piemēram, aprakstu, stāstījumu, interpretāciju, argumentāciju, instrukciju) un dažādi strukturētu dokumentu (piemēram, veidlapu, reklāmu, sludinājumu, tabulu, diagrammu) lasīšanu.

PISA lasīšanas uzdevumi veidoti, ievērojot trīs galvenos elementus: tekstu (forma, vide, formāts, tips), aspektu (iegūt informāciju, interpretēt izlasīto, iegūto informāciju sasaistīt ar savu iepriekšējo pieredzi) un situāciju (saistīta ar privāto sfēru, publisko sfēru, izglītību, darbu). Testā sastopami vairāku veidu lasīšanas uzdevumi – brīvo atbilžu, īso atbilžu, atbilžu izvēles un kompleksie atbilžu izvēles uzdevumi.

Skolēnu sasniegumus lasīšanas kompetencē var aplūkot divējādi – punktos un kompetences līmeņos. 2012. gadā visaugstākie sasniegumi ir Austrumāzijas valstu skolēniem, kuri mācās Šanhajā (Ķīna), Honkongā (Ķīna), Singapūrā, Japānā, Korejā un Taivānā (Ķīna). No Eiropas valstīm augstākie sasniegumi ir Somijas, Īrijas, Polijas un Igaunijas skolēniem. Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanā ir nedaudz zem OECD vidējā līmeņa, tomēr šī atšķirība ir statistiski nozīmīga. Mūsu skolēnu sasniegumi statistiski nozīmīgi neatšķiras no Čehijas, Itālijas, Austrijas, Ungārijas, Spānijas, Luksemburgas, Portugāles, Izraēlas, Horvātijas un Zviedrijas skolēnu sasniegumiem. Mūsu skolēnu sasniegumi ir augstāki par kaimiņu – Lietuvas un Krievijas skolēnu sasniegumiem. Zemākie sasniegumi Eiropā ir Bulgārijas, Rumānijas un Melnkalnes skolēniem.

Tāpat kā matemātikā un dabaszinātnēs, 2012. gadā Latvijas skolēnu skaits augstākajā līmenī ir ļoti mazs – 0,3%. Salīdzinājumam varam minēt šādu piemēru – ja kādā lielā skolā mācās 1000 skolēnu, tad tikai trim no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi. Ja Latvijā vienā klašu grupā, piemēram, visās devītajās klasēs, mācās ap 20 000 skolēnu, tad tikai 60 no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi. Tas ir daudz par maz, lai nodrošinātu valsti ar augsta līmeņa ārstiem, zinātniekiem, politiķiem un uzņēmējiem.

Lielākais sasniegumu pieaugums kopš 2000. gada, neaplūkojot valstis ar ļoti zemiem sasniegumiem, ir Polijā, Izraēlā, Lihtenšteinā un Latvijā. Izraēlas un Latvijas gadījumā gan jāatzīmē salīdzinoši zemie sasniegumi 2000. gadā. Lielākās zaudētājas ir Ziemeļeiropas valstis – Zviedrija, Īslande un Eiropas izglītības lidere Somija. Kopš 2009. gada lielākais sasniegumu kāpums ir Taivānā (Ķīna), Īrijā, Makao (Ķīna), Taizemē, Japānā un Polijā. Lielākais sasniegumu kritums – Īslandē, Slovākijā, Zviedrijā un Somijā. Starptautiskā sabiedrība jau salīdzinoši sen pamanījusi Zviedrijas skolēnu vidējo sasniegumu kritumu starptautiskos salīdzinošos pētījumos (ne tikai PISA), taču Somijas sasniegumu kritumam vēl nav pievērsta atbilstīga uzmanība.

Kopumā Eiropas Savienības valstu skolēnu vidējie sasniegumi laika posmā no 2006. līdz 2012. gadam pieauga. Arī Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi paaugstinājās, tomēr joprojām nesasniedz Eiropas Savienības skolēnu vidējo sasniegumu līmeni. Pēdējos trīs gados rangu tabulā Latvija ir pāvirzījusies uz augšu par vienu vietu, apsteidzot Ungāriju, Portugāli un Zviedriju, kur skolēnu sasniegumi ir kritušies. Savukārt Čehijas un Austrijas skolēnu sasniegumi 2009. gadā bija zemāki nekā Latvijas skolēnu sasniegumi, bet 2012. gadā – augstāki.